

Prvá kapitola

Nikdy som nemal rád prelom zimy a jari. Stromy sa pokrútiť, sú holé a pripomínajú zmutované buriny, čo sa vydrali zo zeme po jadrovej vojne. Celý Stavanger sa topí v nekonečných prehánkach, vďaka ktorým nadobúda zelenosivú farbu rias.

Na úrade práce na ulici Klubbgata v centre mesta je teraz viac ľudí. Pohovka v čakárni je plná, tváre čakajúcich sú meravé, títo ľudia sú presvedčení, že zlyhali a vidno to na nich.

„Thorkild Aske.“ Iljana má rovnako chabý stisk ruky ako naposledy. Ba možno doň vkladá ešte menej energie, má chladnejšiu dľaň, je to ako podávať ruku mŕtvoľe v mraziacom boxe.

„Teší ma,“ povie absolútne nepresvedčivo a zvezie sa na novú modrú kancelársku stoličku.

„Aj mňa, veľmi,“ odpoviem a sadnem si.

„Viete naspamäť svoje rodné číslo?“

„Áno, samozrejme.“ Na stole tróni miska s plastovými banánmi, pôsobí rovnako bezútešne ako aj predtým. Všimnem si, že im teraz robí spoločnosť aj stravec hrozna a hruška. Miestnosť však nevyzerá o nič šťavnatejšie, ako keď jej dominovali len imitácie banánov.

„Mohli by ste mi ho nadiktovať?“ Zľahka podráždene sa pomrvi na stoličke.

Odrapkám rad číslic a Iljana sa konečne môže odvrátiť od mojej zjazvenej tváre. Zahľadí sa na monitor počítača.

„Čiže viac nemáte záujem o poberanie podpory. Žiadate o invalidný dôchodok.“

„Áno.“ Podám jej obálku, čo držím v ruke. „Spolu s mojím podporným tímom sme dospeli k názoru, že je to tá jediná správna cesta.“

Zloží si okuliare a pozrie sa na mňa. „Po tom, čo sa stalo, keď ste...“

„Keď som bol na návšteve u sestry na severe minulú jeseň... áno.“

„Pokúsili ste sa...“ Iljana zaváha, „... o samovraždu, však?“
Pritakám. „Dvakrát. V obálke sú moje lekárske záznamy.“

Iljana si odkašle a zalistuje v papieroch. „Áno. Prvý raz s pomocou...“ Zdvihne pohľad: „Harpúny?“

„Bol som pod veľkým tlakom.“

„Tlakom spôsobeným... nami? Úradom práce?“

Opäť pritakám.

Môj psychiater Ulf dospel k názoru, že dozrel čas na grandslam. Plný invalidný dôchodok. Ulf a môj ošetrojúci lekár dokonca napísali list, v ktorom tvrdia, že práve pre tlak pociťovaný zo strany úradu práce, preto, že mi volali, aby som nastúpil do callcentra vo Foruse, som si pripísal na konto dva nevydarené pokusy o samovraždu. Pri jednom z nich som skočil do mora a pri druhom som sa strelil do ruky a hrude harpúnou. V liste sa nespomína prípad, do ktorého som sa na severe zamotal. Ulf sa dokonca vyhráza, že ak bude úrad práce naďalej tlačiť na jeho pacienta s poškodeným mozgom a suicidálnymi sklonmi, ktorý vyžaduje starostlivosť, tak sa to dostane do novín.

„Chápem.“ Iljana sa prehŕňa v papieroch. „Myslím, že z našej strany máme všetko.“ Pozhŕňa papiere na kopu a zasunie ich naspäť do obálky. Potom si položí ruky do lona.

„Čo sa stane teraz?“ Pošúcham si jazvu na dlani. Ešte stále ma bolí miesto, ktoré mi prebodla harpúna, najmä keď prší. A v Stavangeri prší často.

„No,“ povzdychne si a pritisne si palce k sebe. „Ďalším krokom bude zostavenie neuropsychologického posudku.“

„Ako to prebieha?“

Otočí sa ku mne, ale nepozrie sa mi do očí. „Ide o sériu kognitívnych testov. Pozveme vás na ne niekedy na jar.“

„Vďaka,“ poviem a vstanem.

Iljana sa usmeje, je to taký ten natrénovaný úsmev, ktorý sa neodzrkadlí v očiach. Potom sa nakloní k miske s plastovým ovocím: „Hlavne sa neznepokojujte, pán Aske. Rešpektujte svoje hranice. Zatiaľ čo sa bude posudzovať vaša žiadosť, žiadne cestovanie.“

„Už nikdy viac,“ poviem. „Už len tiché večery trávené doma.“

Pohrúžim sa do hlbokých úvah o tom, aké úskočnosti nám do cesty stavia život... a úrad práce.“

Iljana nepatrne pokrúti hlavou, otočí sa k monitoru a ja odídem.

Nestihnem ani vyjsť z budovy úradu práce a zazvoní mi mobil.

„Hotovo?“ Ulf má napätý hlas, v pozadí počujem vrčanie motora a Arju Saijonmaa, ktorá spieva o tom, aká je vďačná životu.

„Hotovo.“

„A?“

„Na jar ma zavolajú na neuropsychologické vyšetrenie.“

„Dobre, dobre,“ mrmle si Ulf. „Tak sa to rozbehne. Výborne, výborne.“ Odmlčí sa a počujem klopkanie smerovky. Pohmkáva si pritom pieseň a ako o dušu prežíva nikotínovú žuvačku. *Obdaril ma bolesťou, aby som vedela rozlíšiť šťastie od trápenia*, tvrdí Arja Saijonmaa.

Keď som sa vrátil z Tromsø, zobral mi Ulf lieky, a aby mi šiel dobrým príkladom, vzdal sa marlboriek. To nehoráznym spôsobom navýšilo jeho spotrebu nikotínových náplastí a žuvačiek. Čoskoro nám bolo obom jasné, že Ulf sa dostal do riadnej pasce. Teraz to nemôže vzdať, lebo inak by musel prehodnotiť moju novú liekovú paradigmu. Celé sa to rozvinulo do nevy povedanej pozičnej vojny. Ja čakám a Ulf žuje.

„Mimochodom, si pobalený na zajtra?“ spýta sa Ulf.

„Áno. Som pripravený.“

„Žiadne prekvapkávače na kávu, žiadne zbytočné blbosti ako naposledy? Nemôžeš si dovoliť posrať to, Thorkild.“

„Len oblečenie a dobré úmysly. Tentoraz žiadne blbosti.“

„Milla Lindová je možno posledná šanca, akú dostaneš...“

„Sľubujem.“

„Doris sa na teba, mimochodom, teší. Nikdy predtým sa nestretla so žiadnym Islandčanom.“

„Polovičným,“ upozorním ho. „Som polovičný Islandčan, to predsa vieš, a nebol som tam vyše dvadsať rokov.“

„To je jedno. Dôležité je, že sa na teba teší.“

„Ulf,“ začnem a privriem oči, lebo mi do nich zasvieti prenikavé

jarné slnko, ktoré sa pretíka cez dažďové mračná ovísajúce nad úradom práce v centre mesta, „čo sa týka tej večere...“

„Na to zabudni. Pozval som ňu a ty prídeš. Tentoraz žiadne výhovorky... *A všetky také piesne...* Ach, mimochodom,“ pokračuje Ulf, keď dospieva krátky duet s Arjou. „Kúp trebulku.“

„Čo?“

„Trebunku. Kúp ju a dones.“

„Čo je trebulka?“

„Trebuka,“ vyštekne a počujem, ako zúrivo prežúva. „Niečo ako petržlen. Zastav sa po ceste v supermarkete. Dostať ju tam kúpiť.“

„Musím?“

„*A všetky pravdivé piesne...* Áno,“ uzavrie to Ulf a zloží.

Druhá kapitola

„Ulf tvrdí, že si impotent...“ Doris sa na mňa spýtavo zahľadí. Sedíme pri kuchynskom stole v Ulfovej vile. V najlepšej stavangerskej štvrti. Jeho nová priateľka je päťdesiatsedemročná nemecká sexuologička, ktorá píše články do novín aj blogy. Stretol sa s ňou na konferencii v Bergene.

„Nie! Povedal som, že si to myslí!“ Ulf seká trebulku a riadne sa do toho opiera. Má na sebe voľnú tuniku bez rukávov a na ramene má nalepené tri nikotínové náplasti.

Doris rozlomí žemľu a položí ju na tácku vedľa misky s polievkou. Ulf k nej zamieri s hrstou trebulky a vysype jej ju do polievky. Doris zoberie do ruky kúsok žemle, namočí ju do zakalenej tekutiny medzi trebulku klesajúcu ku dnu a vloží si ju do úst. Usilovne prežúva: „Povedz mi, často onanuješ?“

Upieram pohľad do svojej misky s polievkou a tvárim sa, akoby som jej otázku nepočul.

„Thorkild neonanuje,“ pomáha mi Ulf, naleje nám do pohárov víno a sadne si medzi nás.

Doris ponorí do polievky ďalší kus žemle, prižmúri oči a zahľadí sa na mňa. „Ako potom vieš, že si impotentný?“

„V tom to práve je.“ Ulf si oblizne prsty. „Nevie to. Vytvára si prekážky, neprekonateľné zátaras, aby sa nemusel angažovať vo svete, ktorý existuje mimo činziaku, v ktorom býva. Aske uteká pred všetkým, čo možno označiť za medziludskú interakciu.“

„Moderný pustovník,“ vyhlásim. Toto stretnutie je ako nočná mora a ja sa zúfalo pokúšam pôsobiť bodro. Načiahnem sa za pohárom a nalejem ho do seba. Doris si podoprie bradu dľaňami. Má nakrátko ostrihané vlasy nafarbené načerveno, ktoré jej trčia do všetkých strán. Jej moderný účes mi pripomína črepníkový pro-

jekt mánicko-depresívneho kvetinára. Úzke pery má nalíčené na tmavočerveno, pokožku má bielu, ovísa jej, skladá sa do záhybov, nepôsobí však tučne ani ochabnuto, skôr vyzerá, akoby nedávno schudla a koža sa ešte nestihla tejto zmene prispôbiť. Zdá sa, že je spokojná sama so sebou aj so šatami s hlbokým výstrihom, ktoré si obliekla na tento večerný výsluch.

„Pokušal si sa nájsť nejaký sexuálny scenár, predstaviť si nejakú situáciu, ľudí, ktorí by zvyčajne v tebe vyvolali sexuálnu reakciu s príslušnou erekciou?“

„Neviem...“ odpoviem upäto a znova upriem pohľad do misky. Zelená masťná tekutina mi pripomína brakickú vodu zamorenú riasami. „Povedal by som...“

Keď Doris doje, vyloví zo svojej tašky cigaretu a zapáli si. Ulf túžobne sleduje žeravý konček.

„Mal by si nabrať odvalu a venovať sa sexuálnym predstavám,“ radí mi Doris. „Popusti uzdu svojej sexualite.“ Oprie sa o stoličku, zakloní hlavu a vyfúkne dym k stropu. „Niekedy sa stane, že ju človek potláča, nazdáva sa, že sa viac nemôže prepracovať k túžbe a vášni. Potláčanie sexuality nie je len ženským konceptom. A nie je nutne ani niečím, čo prichádza zvonka, čo nám nanucujú iní ľudia.“ Potiahne si z cigarety a spokojne vydýchne dym. „Môžem ti dať návod na niekoľko cvičení, ktoré by si mohol vyskúšať, keď budeš sám. Stojí to za pokus.“

„Ďakujem,“ zamrmlam a bezcieľne sa prehrabujem lyžicou v polievke. „To je od teba veľmi milé.“

Ulf sa nespokojne zavrtí, odsunie sa preč od Doris a jej cigarety a pohladí si náplasť na ramene. Potom sa pozrie na mňa. „Možno by sme si mali naposledy zrekapitulovať, čo ťa zajtra čaká v Osle.“

„Ok,“ odpoviem a poteším sa, že môžeme konečne zmeniť tému a že Ulf trpí očividne rovnako ako ja.

„Milujem jej knihy,“ povzdychne si Doris. „Len hŕstke autorov sa podarilo vytvoriť takú dobrú antagonistku, ako je Gjertrud, manželka Augusta Mugabeho. Čítal si nejaké Milline knihy?“

Pokrútim hlavou.

„Milla Lindová nie je len nespornou kráľovnou severskej detek-

tívky, je nesmierne populárna aj v Nemecku,“ vysvetľuje mi Doris, ktorá teraz používa polievkovú misku ako popolník.

Ulf chlípne polievku a doplní ju: „Napísala dvanásťdielnu knižnú sériu o melancholickom policajtovi so štavnatým menom August Mugabe. Jeho žena sa ho pokúsila prinajmenšom dvakrát zabiť.“

„Trikrát,“ zamieša sa do toho Doris.

„Čože?“ Ulf pustí z rúk lyžicu a podráždene sa pozrie na ňu a jej cigaretu. „Nie, dvakrát. Prvý raz...“

„Mugabeho žena sa ho pokúsila zabiť trikrát.“ Doris si doleje víno. „V prvej knihe ho otrávi, vo štvrtej zapáli chalupu, v ktorej leží omámený liekmi na spanie v podkroví, a v ôsmej...“

„Nie, nie,“ preruší ju Ulf. „Nájomného vraha, ktorý sa ho pokúša zavraždiť v ôsmej knihe, si objednal jeho skorumpovaný nadriadený Brandt, to je predsa celkom jasné. Veď mu tesne pred výstrelom povie, že to je pozdrav od starého priateľa. Keby si ho najala Gjertrud, povedal by, že je to pozdrav od niekoho, koho August miluje.“

Ulf sa pozrie na mňa a dôrazne pokyvuje hlavou, akoby chcel, aby som potvrdil jeho tézu. Odmietam odobrať akúkoľvek teóriu, ktorá pochádza od muža, čo stojí medzi mnou a mojimi tabletkami, preto ho ignorujem a obrátim sa k Doris.

„A práve to, že to povedal, dokazuje, že si ho objednala Gjertrud,“ vyhlási. „Ten starý priateľ je len poslednou urážkou od takmer sedemdesiatročnej ženy, ktorá nadovšetko pohŕda mužom, čo jej odmietol dať deti. To je to isté ako studené zemiaky, ktoré mu servíruje na večeru. Silná symbolika od bezdetnej ženy uväznenej vo víre bolesti a trpkého hnevu.“

Ulf mľaská a prežúva. „Hm, áno, možno máš pravdu.“ Znovu sa otočí ku mne. „Ako vieš, Millinho bývalého konzultanta zastrelila pred polrokom na ulici jeho exmanželka. Milla Lindová to veľmi ťažko niesla. Odvtedy nepíše. Na jednom kurze o terapii pri zvládání smútku som sa vo Fornebu stretol s jej psychiatrom. Millin konzultant rešeršoval pre jej novú knihu, bol takmer v cieľovej rovinke. Potrebuje to už len doklepnúť, bez toho nemôže napísať svoju poslednú a rozhodujúcu knihu o Augustovi Mugabem. Čakajú na ňu čitatelia z celého sveta, Aske.“

„A tu prichádzam na scénu ja, však?“ utrúsil som. „Som kriminalistický konzultant... nech už to znamená čokoľvek.“

„Desať dní stráviš s najvýznamnejšou autorkou detektívok a dostaneš 3500 korún na deň,“ dodá Ulf a zodvihne pohár na prípitok.

„Radšej to, ako vyrábať sviečky v nejakej chránenej dielni,“ zasomrem.

„Aj tak im zaberie niekoľko týždňov, kým dokončia ten neuropsychologický posudok, a tá práca je bezpečná a pokojná. Cestovanie so samotnou Millou Lindovou veru nie je recept, ktorý by som mohol napísať všetkým svojim pacientom.“

„Ďakujem,“ poviem sucho a dopijem víno. „Potrebujem peniaze.“

„Do pekla, tie potrebujeme všetci,“ súhlasí so mnou Ulf a otočí sa k Doris: „Mimochodom, ja si myslím, že v tejto poslednej knihe sa Gjertrud posledný raz pokúsi zabiť Augusta Mugabeho. A že sa séria skončí tak, že sa jej to podarí. Čo ty na to? Nebolo by to niečo?“

„To teda áno,“ Doris si vytiahne ďalšiu cigaretu. „Nič iné ani neočakávam.“

Ulf sa demonštratívne oprie o stoličku, misku drží v dlaniach a zvyšok polievky z nej vypije. „Zajtra sa s nimi stretneš o jednej v hoteli Bristol,“ povie, keď je prázdna. Vydoluje si z vrečka blister s nikotínovými žuvačkami a dá si dve či tri do úst. „Lietadlo do Osla odlieta o pol deviatej, takže si nastav budík a nezmeškaj ho. Radšej ti zavolám, aby som sa presvedčil, že všetko stíhaš. Môžeme sa pozrieť aj na zoznam tvojich liekov, pre prípad, že by si sa chcel so mnou o niečom porozprávať.“

„Vieš, čo chcem,“ odpoviem mu chladne a položím pohár na stôl.

„Tie časy už skončili,“ odpovie Ulf a zľahka bubnuje prstami po miske. „Pre nás oboch.“ Vstane a začne odpratávať zo stola. „O to si sa postaral v Tromsø. Ale ak sa na to necítiš, budem to rešpektovať, veď to nie je ani polroka, čo si...“

„Nie, beriem to,“ odpoviem. „Len mi napadlo, že by bolo fajn, keby som mal niečo v zálohe, možno jeden blister OxyNormu alebo...“

„Na to zabudni. Neurotin, Risperdal a Cipralex na úzkosť. Žiaden Sobril, žiaden oxykodón. Tak sme sa dohodli.“

„Cipralex je pre mačence.“

Ulf vystrúha grimasu, vypluje žuvačku do drezu a vopchá si do úst dve ďalšie. „Prečo tlačím podľa teba do seba toto?“ Zamáva mi pred nosom so žuvačkami. „Obaja sme sa rozhodli, že sa niečoho v mene nášho zdravia vzdáme. Keď to zvládnem ja, tak musíš aj ty.“

„A ak nebudem môcť zaspať?“

„Tak si vypiješ šálku kamilkového čaju a napíšeš o tom báseň.“

Doris odloží horiacu cigaretu do misky od polievky. „Nie je to tak trochu strašné, že ho tam posielaš len s Cipralexom, Ulf?“

Ulf si odfrkne a odhodí žuvačky. „Vôbec nie. Tabletky, ktoré chce, nedostane práve preto, čo sa prihodilo naposledy.“

Pokrútim rezignovane hlavou a zberám sa na odchod. Doris poďide ku mne a položí mi ruku na plece.

„Čo sa týka toho, o čom sme sa rozprávali. Možno by si mal využiť čas na cestách na to, aby si zistil, či si schopný nájsť cestu späť k svojej sexualite. Zisti, či sa odvážiš byť zvedavý, mať fantázie a reflektovať ich.“ Na okamih sa zarazí, pousmeje sa a spýta sa: „Mal by si na to chuť?“

„Ulf vraví, že fantazírovanie je pre mňa nebezpečné,“ odpoviem.

„Hm.“ Napne pery tak, že sa jej vrásky v kútikoch úst trochu stiahnu. „Človek musí vždy zvážiť, kam ho fantázia unáša a v neposlednom rade, akým fantáziám sa oddáva. Ale je dovolené nechať si ich pre seba, vnútri, vieš? Sú v poriadku, kým cítiš, že ti niečo dávajú a že neubližujú tebe ani iným.“

„Máš pravdu.“ Obdarím ju niečím ako úsmev a rýchlo jej stisnem ruku. „Kým neubližujú.“